

Hälsningsanförande av Peter Rodhe vid Riksorganisationen Same Ätnams 58:e landsmöte, 24 maj 2014

Varmt välkomna till Same Ätnams 58:e landsmöte.

Jag har lärt mig mycket under dessa fyra år i Same Ätnam. Mycket mer än det som endast rör det samiska. Jag har lärt mig saker om föreningsliv, människor och verksamheter som borde vara mycket meriterande i mitt professionella liv. Under de senaste åren har jag tillsammans med styrelsen varit tvungen att administrera en organisation i ekonomisk kris, hantera fackliga förhandlingar och fått fatta svåra beslut. Frågan är bara om mitt engagemang i det samiska civila samhället ger tillräcklig bärkraft även i det svenska samhället. Ska det verkligen vara så?

Jag hade innan min aktivitet i Same Ätnam ägnat mig mycket kring rättsfrågor för "icke-renskötande samer". Jag hade en världsbild av att vi som inte längre fanns med i renskötselvärlden inte betydde något. Där fanns också uppfattningen om att mina förfäders värv i renskogarna och deras ärvda land inte heller hade någon betydelse idag, eftersom jag själv levde ett integrerat svenskt liv.

Men: hade inte jag någon sorts arv i detta men också ett ansvar i hur mina förfäders marker exploaterades eller användes? Eller var markfrågorna något jag bara skulle lämna till sitt öde, eftersom det egentligen berör andra samer?

Men återigen: har inte jag som same fortfarande renskötselrätt på alla samiska marker, och borde jag inte då ha ett ansvar om mina barnbarns barn vill ägna sig åt samiska näringar?

Sametinget har gett mig och alla andra samer en form av inflytande. Sametinget har gett mig rätt att medverka i processen i hur min samiska rätt används och i värsta fall förbrukas för alltid.

Därför har det varit naturligt att vi från Same Ätnam aktivt har drivit linjen att Sametinget, tillsammans med andra sakägare, ska kunna neka exploateringar på samisk mark. Vi har debatterat frågan i Samerådet och i andra forum.

Så, tillbaka till frågan om varför inte engagemanget i det samiska civila samhället inte ger samma merit som att driva svenska riksorganisationer och stiftelser.

Det här är en fråga som vi bland annat har berört i DO. Vi har vridit och vänt på varför samer generellt inte har samma anseende som tidigare. En viktig faktor är nog högerindarna som blåser allt hårdare. En annan sak är Sametinget som sällan framställs i positiv dager i varken samisk media eller svensk media. En tredje faktor är de markrättegångar som pågått. Även om de utfallit till samisk fördel är det inte säkert att de uppfattats positivt ur "svenskt perspektiv".

Vad jag vill säga med allt detta är att: vår existens i majoritetssamhället beror mycket på hur detta omgivande samhälle betraktar oss. Om vi kämpar inbördes spiller det över till majoritetssamhället. Likadant om vi inte sköter Sametinget eller våra organisationer eller föreningar korrekt. Vi måste alltså försöka vara bättre än majoritetssamhällets institutioner. Om vi når dit, kanske det också blir meriterande att driva samiska institutioner.

Men framförallt måste vi sätta vårt hopp till de som verkligen kan vara ambassadörer för oss. De betyder allt. Inte minst för att de också förenar oss samer.

Därför vill jag fråga traditionen att sjunga nationalsången och inleda med en jojk som har betytt mycket och som gett genklang i hela Sverige. Låt oss ägna oss åt den några minuter, och betala STIM-pengar till någon som verkligen förtjänar det.

Jon Henrik Fjellgren: Daniels jojk.